

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-03-67-T

Datum: 13. novembar 2008.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM III

U sastavu: sudija Jean-Claude Antonetti, predsedavajući
sudija Frederik Harhoff
sudija Flavia Lattanzi

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 13. novembra 2008.

TUŽILAC

protiv

VOJISLAVA ŠEŠELJA

JAVNI DOKUMENT

**ODLUKA U VEZI S KVALIFIKOVANOŠĆU GĐE VIŠNJE BILIĆ KAO VEŠTAKA
I ZAHTEV TUŽILAŠTVA ZA ODOBRENJE DA IZMENI SPISAK DOKAZNIH
PREDMETA NA OSNOVU PRAVILA 65ter**

Tužilaštvo:

g. Daryl Mundis
gđa Christine Dahl

Optuženi:

g. Vojislav Šešelj

Prevod

I. UVOD

1. **PRETRESNO VEĆE III** (dalje u tekstu: Pretresno veće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (u daljem tekstu: Međunarodni sud), rešava po podnesku tužilaštva od 3. novembra 2008. godine (u daljem tekstu: Zahtev),¹ kojim tužilaštvo podnosi izveštaj Višnje Bilić i traži da se on, zajedno s propratnim dokumentima, uvrsti na spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter (u daljem tekstu: Spisak dokaznih predmeta).²

2. Optuženi je usmeno odgovorio na Zahtev tokom pretresa 11. novembra 2008. godine i izjavio da mu se protivi. Optuženi je izjavio da osporava kvalifikacije i izveštaj Višnje Bilić i uložio prigovor na dodavanje dokumenata na Spisak dokaznih predmeta koje je tražilo tužilaštvo. Pored toga, on je izjavio da bi time Višnja Bilić, u suštini, naprosto podnela izveštaj Ivana Grujića umesto njega, čemu se on protivi.³

II. ISTORIJAT POSTUPKA

3. Dana 7. aprila 2007. godine tužilaštvo je od Pretresnog veća tražilo odobrenje da na spisku svojih svedoka na osnovu pravila 65ter (u daljem tekstu: Spisak svedoka),⁴ Ivana Grujića zameni Višnjom Bilić kao imenovanim veštakom za pitanja postupka ekshumacije i identifikacije u Hrvatskoj.⁵ U *addendumu* Zahtevu od 7. aprila 2008, tužilaštvo je tražilo da na svoj Spisak dokaznih predmeta doda tri prevoda na engleski dokumenata koji su originalno na

¹ Podnesak kojim tužilaštvo, na osnovu pravila 94bis, dostavlja izveštaj gđe Višnje Bilić i Zahtev za odobrenje za izmenu spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, 3. novembar 2008. godine (u daljem tekstu: Zahtev).

² Obaveštenje tužilaštva o podnošenju spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter s Dodatkom (poverljivo i *ex parte*), 25. jun 2007. godine.

³ Pretres od 11. novembra 2008. godine, T. 11554-11555; vidi i Odgovor prof. dr Vojislava Šešelja na Zahtev tužilaštva za izmenu spiska svedoka i spiska dokaznih predmeta, podnet 23. aprila 2008, zaveden 29. aprila 2008. godine, str. 3-6.

⁴ Podnesak tužilaštva s konačnim revidiranim spiskom svedoka, s Dodatkom A (poverljivo), 29. mart 2007. godine.

⁵ Vidi Zahtev tužilaštva za izmenu spiska svedoka i spiska dokaznih predmeta s dodacima (javno), 7. april 2008. godine (u daljem tekstu: Zahtev od 7. aprila 2008), par. 29.

Prevod

srpskom, o kojima bi Višnja Bilić mogla da iznese svoja zapažanja.⁶ Tužilaštvo je dalje tražilo da Ivana Grujića zameni Anna-Maria Radić kao imenovani veštak o pitanjima raseljenih lica i izbeglica, budući da delokrug kvalifikacija Višnje Bilić ne obuhvata ta pitanja.⁷

4. Dana 16. juna 2008. godine Pretresno veće je odobrilo zahtev tužilaštva da na Spisak svedoka umesto Ivana Grujića uvrsti Višnju Bilić i Annu-Mariu Radić – u vezi s pitanjima postupaka ekshumacije i identifikacije u Hrvatskoj, odnosno pitanjima raseljenih lica i izbeglica.⁸ Pretresno veće je bilo mišljenja da je iskaz koji treba da iznese Višnja Bilić *prima facie* relevantan za optužbe protiv optuženog i da njeno dodavanje na Spisak svedoka neće naneti nepravičnu štetu optuženom. Međutim, Pretresno veće je donošenje odluke o tome da li je Višnja Bilić kvalifikovana za veštaka odgodilo do prijema njenog izveštaja.⁹ Pored toga, Pretresno veće je odobrilo zahtev tužilaštva da na Spisak dokaznih predmeta doda prevode na engleski tri dokumenta koji su u originalu na srpskom.¹⁰

5. Svedočenje Višnje Bilić u ovom predmetu trenutno je zakazano za 18. novembar 2008. godine.

III. DISKUSIJA

A. Kvalifikovanost Višnje Bilić kao veštaka

6. Pravilo 94*bis* Pravilnika predviđa sledeće:

(A) Potpuna izjava i/ili izveštaj svakog veštaka koga poziva strana u postupku obelodanjuje se u roku koji odredi pretresno veće ili pretpretresni sudija.

⁶ Vidi *Addendum* Zahtevu tužilaštva za izmenu spiska svedoka i spiska dokaznih predmeta s dodacima (javno), 15. maj 2008. godine (u daljem tekstu: *Addendum* Zahtevu od 7. aprila 2008), par. 8. Ta tri dokumenta, zavedena kao Dodatak B (javni) *Addendumu* Zahtevu od 7. aprila 2008, jesu: (1) Izveštaj o metodama i aktivnosti Uprave za zatočene i nestale; (2) Ažurirane informacije iz službenih dokumenata Uprave za zatočene i nestale o imenima žrtava s poljoprivrednog dobra Ovčara; i (3) Popis identificiranih osoba čiji su posmrtni ostaci ekshumirani iz masovne grobnice na Ovčari.

⁷ *Addendum* Zahtevu od 7. aprila 2008, par. 8.

⁸ Odluka po zahtevu tužilaštva za odobrenje da izmeni svoj spisak svedoka i spisak dokaznih predmeta, 16. jun 2008. godine, par. 19.

⁹ Odluka po zahtevu tužilaštva za odobrenje da izmeni svoj spisak svedoka i spisak dokaznih predmeta, 16. jun 2008. godine, par. 22.

¹⁰ Odluka po zahtevu tužilaštva za odobrenje da izmeni svoj spisak svedoka i spisak dokaznih predmeta, 16. jun 2008. godine, par. 32.

Prevod

(B) U roku od trideset dana od obelodanjivanja izjave i/ili izveštaja veštaka, ili u roku koji odredi pretresno veće ili pretpretresni sudija, suprotna strana će da dostavi službeno obaveštenje o sledećem:

(i) da li prihvata izjavu i/ili izveštaj veštaka; ili

(ii) da li veštaka želi unakrsno da ispita; i

(iii) da li osporava kvalifikovanost svedoka kao veštaka, ili relevantnost cele izjave i/ili izveštaja ili nekog njihovog dela, navodeći koje delove osporava.

(C) Ako suprotna strana prihvati izjavu i/ili izveštaj veštaka, tu izjavu i/ili taj izveštaj pretresno veće može da uvrsti u dokazni materijal, a da se svedok ne pozove da lično svedoči.

7. Pojam "veštak" definisan je u praksi kao "osoba koja, zahvaljujući svom stručnom znanju, veštini ili obrazovanju može pomoći presuditelju o činjenicama da shvati ili donese zaključke o nekom spomom pitanju".¹¹ Odlučivanje o tome da li je neki svedok kojeg predloži neka od strana u postupku, kvalifikovan za veštaka, na osnovu informacija koje je ta strana dostavila, stvar je diskrecionog prava Pretresnog veća.¹² Pretresno veće može da razmotri biografiju, članke, publikacije, radno iskustvo ili druge informacije o svedoku za koga se traži da bude kvalifikovan kao veštak.¹³

8. Pretresno veće podseća da je tužilaštvo imenovalo Višnju Bilić za veštaka o postupcima ekshumacije i identifikacije u Hrvatskoj, što su centralna pitanja njenog izveštaja. Pretresno veće primećuje da je Višnja Bilić zaposlena u Upravi za zatočene i nestale Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Ona je trenutno i šef Odjela za međuresornu suradnju i vođenje evidencije, kao i sekretar Komisije za zatočene i nestale Republike Hrvatske. Zapravo, ona je, počev od 1993. godine, radila u raznim službama koje su prethodile Upravi za zatočene i nestale.¹⁴ Pretresno veće je mišljenja da je Višnja Bilić, s obzirom na opsežno radno iskustvo na ovom polju, kvalifikovana da svedoči kao veštak u smislu pravila 94bis Pravilnika o postupcima ekshumacije i identifikacije u Hrvatskoj.

¹¹ Odluka u vezi sa kvalifikovanošću Anthonyja Oberschalla kao veštaka, 30. novembar 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka u vezi s *Oberschallom*), str. 2, koja se poziva na predmet *Tužilac protiv Pavla Strugara*, predmet br. IT-01-42-PT, Odluka o podnescima odbrane kojima se protivi uvrštavanju u spis izveštaja veštaka na osnovu pravila 94bis, 1. april 2004. godine, str. 4.

¹² Odluka u vezi s *Oberschallom*, str. 2.

¹³ *Id.*

¹⁴ Zahtev od 7. aprila 2008, par. 8; vidi i *id.*, Dodatak B (biografija Višnje Bilić).

Prevod

9. Pretresno veće smatra da, u svetlu prigovora koje je optuženi izneo na pretresu 11. novembra 2008. godine,¹⁵ Višnja Bilić treba da pristupi Međunarodnom sudu kako bi odgovarala na pitanja tužilaštva, optuženog i Pretresnog veća, ukoliko ono bude želelo da je ispita. Tokom unakrsnog ispitivanja optuženi će imati priliku da ospori dokaznu vrednost, relevantnost i pouzdanost zaključaka iznetih u izveštaju Višnje Bilić.

10. Tužilaštvo će imati 30 minuta za glavno ispitivanje Višnje Bilić. Pretresno veće će oceniti relevantnost i dokaznu vrednost izveštaja Višnje Bilić, a odluku o njegovom prihvatanju doneće u svetlu njenog svedočenja pred Međunarodnim sudom.

B. Zahtevi za dodavanje dokumenata na Spisak dokaznih predmeta

11. Tužilaštvo traži da se na Spisak dokaznih predmeta doda izveštaj Višnje Bilić,¹⁶ kao i izvestan broj propratnih dokumenata, naime: (i) pismo s uputstvima koje je tužilaštvo poslalo Višnji Bilić;¹⁷ (ii) dokumenti koje je koristio Ivan Grujić i na koje se Višnja Bilić oslanjala u sastavljanju svog izveštaja, koji se ne nalaze na Spisku dokaznih predmeta;¹⁸ (iii) dodatak izveštaju Višnje Bilić naslovljen "Analiza popisa žrtava iz Dodatka IV Optužnici";¹⁹ i (iv) dokumenti koji se nalaze na Spisku dokaznih predmeta ali ih Višnja Bilić nije ažurirala ili izmenila.²⁰

12. Uz to, tužilaštvo ističe da se izveštaj Višnje Bilić odnosi na upitnike za nestala lica vezane za pojedince navedene u Dodatku III Optužnici, ali da kompletna zbirka tih dokumenata greškom nije uključena u Spisak dokaznih predmeta.²¹ Tužilaštvo dodaje da su ti dokumenti obelodanjeni optuženim 3. novembra 2008. godine, ali da još ne poseduje prevode tih dokumenata na engleski jezik i da će podneti *addendum* Zahtevu u kojem će tražiti da se

¹⁵ Pretres od 11. novembra 2008. godine, T. 11555; vidi i Odgovor prof. dr Vojislava Šešelja na zahtev tužilaštva za izmenu spiska svedoka i spiska dokaznih predmeta, 23. april 2008, zaveden 29. aprila 2008. godine, str. 3-6.

¹⁶ Priložen kao Dodatak A Zahtevu.

¹⁷ Priloženo kao Dodatak B Zahtevu.

¹⁸ Priloženo u Dodatku D Zahtevu. Ti dokumenti sastoje se prvenstveno zvaničnih uredbi vezanih za upravljanje poslovima vezanim za nestala lica i upitnika o nestalim licima.

¹⁹ Priloženo u Dodatku D Zahtevu. Taj dodatak odnosi se na lica koja nisu bila obuhvaćena predmetom *Mrksić* i stoga nisu bila primarni predmet proučavanja u ranijem izveštaju Ivana Grujića.

²⁰ Priloženi u Dodatku D Zahtevu. Te dokumente, koji čine većinu dokumenata koje tužilaštvo traži da doda na Spisak dokaznih predmeta, Višnja Bilić je ili ažurirala tako da su prikazane i aktivnosti do 1. jula 2008. godine, ili ih je na neki drugi način minimalno izmenila.

²¹ Zahtev, par. 9-11; vidi i *id.*, Dodatak F (gde su nabrojani ERN koji nedostaju).

Prevod

oni dodaju na Spisak dokaznih predmeta čim prevod bude gotov, verovatno pre svedočenja Višnje Bilić.²²

13. Pretresno veće može da odobri zahtev za izmenu spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter ako se uverilo da je to u interesu pravde.²³ S obzirom na pravo optuženog na pravično i ekspeditivno suđenje, kao i na adekvatno vreme i sredstva za pripremu odbrane, Pretresno veće mora da se postara da optuženom ne bude naneta šteta usled dodavanja dokaznog predmeta.²⁴

14. Pretresno veće podseća na to da je izveštaj Ivana Grujića obelodanjen optuženom u julu 2006. godine²⁵ i da je on veoma sličan izveštaju Višnje Bilić, bar kad je reč o pitanju postupaka ekshumacije i identifikacije u Hrvatskoj, s obzirom na to da oboje rade u istoj ustanovi – hrvatskom Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, kao i da su mahom raspolagali istim informacijama. Pretresno veće ističe da je sam optuženi na pretresu 11. novembra 2008. godine potvrdio opseg preklapanja ta dva izveštaja.²⁶ Pretresno veće dalje podseća da je Višnja Bilić imenovana kao jedan od dva veštaka koji menjaju Ivana Grujića i da je dodata na Spisak svedoka u skladu s Odlukom od 18. juna 2008. Pored toga, njen izveštaj s propratnim dokumentima prosleđen je optuženom odmah nakon što ih je tužilaštvo dobilo 8. oktobra 2008. godine.²⁷ Pretresno veće primećuje da se veliki broj dokumenata za koje tužilaštvo traži da im se dodele brojevi na osnovu pravila 65ter već nalazi na Spisku dokaznih predmeta, ali da ih je Višnja Bilić minimalno izmenila i/ili ažurirala kako bi u njima bile prikazane nove informacije do 1. jula 2008. godine. U svetlu gorenavedenog, Pretresno veće smatra da optuženom neće biti naneta nepravедna šteta ukoliko se izveštaj Višnje Bilić, zajedno s propratnim dokumentima, doda na Spisak dokaznih predmeta.

²² Zahtev, par. 9-11; vidi i *id.*, Dodatak G (gde su nabrojani dokumenti koje će tužilaštvo tražiti da doda na Spisak dokaznih predmeta).

²³ *Tužilac protiv Stanišića i Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za odobrenje da izmeni svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, 8. maj 2008. godine, poverljivo, par. 5.

²⁴ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva da se odobri dodavanje i povlačenje svjedoka na spisku na osnovu pravila 65ter, poverljivo, 3. oktobar 2007. godine, par. 10.

²⁵ Vidi Tužiočevo podnošenje izveštaja veštaka pukovnika Ivana Grujića na osnovu pravila 94bis i Zahtev za prihvatanje transkripata na osnovu pravila 92bis(D) s dodacima, 14. jul 2006. godine.

²⁶ Pretres 11. novembra 2008. godine, T. 11555 (gde je izjavio sledeće: "Ono koliko sam ja uspeo do sada da pogledam novi izveštaj koji je podnesen, očigledno je da se u potpunosti taj izveštaj bazira na materijalima Ivana Grujića.")

²⁷ Zahtev, par. 2.

Prevod

15. Međutim, Pretresno veće primećuje da će o primerenosti dodavanja na Spisak dokaznih predmeta upitnika o nestalim licima vezanih za lica navedena u Dodatku III Optužnice odlučiti kad bude dobilo njihov prevod na engleski jezik.

IV. DISPOZITIV

16. Shodno tome, Pretresno veće, u skladu s pravilima 54, 65ter i 94bis Pravilnika, **NALAŽE** sledeće:

- i) Višnja Bilić svedočiće pred Pretresnim većem u svojstvu veštaka kako bi je ispitale strane u postupku i Veće;
- ii) glavno ispitivanje neće trajati duže od 30 minuta;
- iii) unakrsno ispitivanje neće trajati duže od 30 minuta;
- iv) tužilaštvu se odobrava da izveštaj Višnje Bilić i propratne dokumente doda na Spisak dokaznih predmeta;

i **ODLAŽE** donošenje odluke:

- i) o uvrštavanju u spis izveštaja Višnje Bilić do okončanja njenog svedočenja; i
- ii) o dodavanju na Spisak dokaznih predmeta upitnika o nestalim licima vezanim za lica navedena u Dodatku III Optužnice do prijema njihovog prevoda na engleski.

Sastavljeno na engleskom i na francuskom jeziku, pri čemu se merodavnim smatra tekst na francuskom.

/potpis na originalu/

Jean-Claude Antonetti,
predsedavajući

Dana 13. novembra 2008.
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]